

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว23102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เรื่อง องค์ประกอบของระบบนิเวศ (4)

ครูผู้สอน ครูวัชรียา เดชาสิทธิ์

ครุรติรส พงษ์าวดาร

เรื่อง

องค์ประกอบของระบบนิเวศ (4)

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบายความหมาย

ของระบบนิเวศ

จุดประสงค์การเรียนรู้

ยกตัวอย่างปัจจัยที่มีผล
ต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต
และสิ่งมีชีวิตกับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต
ในระบบนิเวศที่สำรวจ

คำถามทบทวน

กิจกรรมนี้

ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอะไร

คำตอบ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิต
กับสภาพแวดล้อม

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์
กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

ดาวน์โหลดใบกิจกรรมได้จาก www.dltv.ac.th

ใบกิจกรรมที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

จุดประสงค์

1. วางแผนและสำรวจสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนหรือห้องเรียน
2. ใช้อุปกรณ์ และเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. สังเกตและอธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต และระหว่างสิ่งมีชีวิตกับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิตในบริเวณที่สำรวจ

วัสดุและอุปกรณ์

1. เข็มและไม้บรรทัด	1 อัน
2. กระดาษกาวหรือเทปใส	1 ก้อน
3. กล้องจุลทรรศน์ใช้แสง	1 กล้อง (ถ้ามี)
4. แฉกขยาย	1 อัน
5. บินกอร์ หรือถ้วยพลาสติกใส	1 ใบ
6. หลอดหยด	1 อัน
7. สไลด์พร้อมกระจกปิดสไลด์	1 ชุด
8. เซคคีดีสก์ (Secchi disc) (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศน้ำ)	1 แผ่น
9. แฉกแก้ว	1 อัน
10. ลักซ์มิเตอร์ (Lux meter) (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศบนบก)	1 ชุด
11. กระดาษกราฟ	1 อัน
12. อุปกรณ์บันทึกภาพ	1 เครื่อง (ถ้ามี)
13. น้ำกลั่น ปริมาตร 500 cm ³	1 ขวด (ถ้ามี)
14. เซมิทิส	1 อัน
15. ดุซซาอติค	1 ใบ
16. บำกึบ	1 อัน
17. ช้อนปุก (เฉพาะกลุ่มที่สำรวจระบบนิเวศบนบก)	1 อัน

ข้อควรระวัง

ระหว่างการสำรวจเตรียมพร้อมอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในแหล่งน้ำ การเดินในพื้นที่ลาดชัน พื้นที่ยื่น และอันตรายจากการสัมผัสโดยตรงกับสิ่งมีชีวิตที่มีพิษ

คำถามทบทวน

สิ่งที่นักเรียนรู้ได้ปฏิบัติมาแล้ว
มีอะไรบ้าง

คำตอบ

วางแผนและสำรวจสภาพแวดล้อม ใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ
อย่างถูกต้องเหมาะสม ออกสำรวจสภาพแวดล้อม วิเคราะห์
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต และสิ่งมีชีวิตกับ
องค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต

สภาพแวดล้อมมีองค์ประกอบสำคัญ

แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

องค์ประกอบที่มีชีวิต ได้แก่ สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต เช่น แสง น้ำ แก๊ส อุณหภูมิ

คำถาม

นักเรียนได้ออกไปสำรวจ
สภาพแวดล้อมบริเวณใดบ้าง

กิจกรรมที่ 1

เก็บและรวบรวม
สิ่งมีชีวิตในบริเวณที่สำรวจ

สำรวจสิ่งมีชีวิตบริเวณสนามหญ้าหน้าเสาธง

กิจกรรมที่ 1

สำรวจสิ่งมีชีวิตบริเวณอ่างบัว

คำถาม

จากการไปสำรวจบริเวณต่าง ๆ
นักเรียนคิดว่า แต่ละกลุ่มพบชนิดของสิ่งมีชีวิต
เหมือนหรือแตกต่างกัน อย่างไร

ใบงานที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์ กับสภาพแวดล้อมอย่างไร (ตอนที่ 2)

ดาวน์โหลดใบงานได้จาก www.dltv.ac.th

ใบงานที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

คำชี้แจง

ให้นักเรียนบันทึกผลการทำกิจกรรมตอนที่ 1 ตอนที่ 2 และตอบคำถามท้ายกิจกรรม

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของบริเวณที่สำรวจ

ผลการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งน้ำ

บริเวณที่สำรวจ คือ .....

แผนที่บริเวณที่สำรวจ

ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพของบริเวณที่สำรวจ

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

2.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตที่สนใจกับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในบริเวณที่สำรวจ

2.2.1 สิ่งมีชีวิตที่สนใจศึกษา คือ .....

2.2.2 สิ่งมีชีวิตที่สนใจต้องการสิ่งใดในการดำรงชีวิต .....

.....

.....

.....

.....

2.2.3 สิ่งมีชีวิตที่สนใจศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในบริเวณที่สำรวจหรือไม่

ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ใน ( ) และเติมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและสืบค้นเพิ่มเติม

(....) มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตอื่น

(....) มีปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต

ใบงานที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

➤ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตอื่น

1) สิ่งมีชีวิต ได้แก่ _____

ปฏิสัมพันธ์ คือ _____

2) สิ่งมีชีวิต ได้แก่ _____

ปฏิสัมพันธ์ คือ _____

3) สิ่งมีชีวิต ได้แก่ _____

ปฏิสัมพันธ์ คือ _____

4) สิ่งมีชีวิต ได้แก่ _____

ปฏิสัมพันธ์ คือ _____

ใบงานที่ 1

สิ่งมีชีวิตมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอย่างไร

➤ การมีปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต

1) องค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ _____

ปฏิสัมพันธ์ คือ _____

2) องค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ _____

ปฏิสัมพันธ์ คือ _____

3) องค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ _____

ปฏิสัมพันธ์ คือ _____

4) องค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ _____

ปฏิสัมพันธ์ คือ _____

An illustration featuring a central blue rectangular box with the Thai text 'นำเสนอ' (Present). Below it is a larger, light pink rectangular box with the Thai text 'ผลที่ได้จากการทำกิจกรรม' (Results from the activity). The background is a vibrant mix of yellow and red geometric shapes. Surrounding the text boxes are several hands holding microphones and a megaphone, suggesting a presentation or announcement. The top left shows a hand in a red sleeve holding a microphone. The top right shows a hand in an orange sleeve holding a microphone. The middle right shows a hand in a blue sleeve holding a microphone. The bottom left shows a hand in a dark blue sleeve holding a green megaphone. The bottom right shows a hand in an orange sleeve holding a microphone. There are also three red diagonal lines above the blue box, resembling a sunburst or emphasis mark.

นำเสนอ

ผลที่ได้จากการทำกิจกรรม

คำถามท้ายกิจกรรม

สภาพแวดล้อมทางกายภาพของบริเวณที่สำรวจ
ในแต่ละแห่งเหมือน หรือต่างกันอย่างไร
และมีผลให้ชนิดของสิ่งมีชีวิตแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ

แตกต่างกัน เช่น ปริมาณแสง น้ำ อากาศ ในแต่ละบริเวณแตกต่างกันซึ่งมีผล
ให้ชนิดของสิ่งมีชีวิตแตกต่างกัน เช่น บริเวณที่สำรวจเป็นแหล่งน้ำ จะพบ
สาหร่ายหางกระรอก ปลา ลูกน้ำ จิงโจ้น้ำ ถ้าบริเวณที่สำรวจอยู่บนบก
จะพบหญ้า มด ตั๊กแตน

คำถามท้ายกิจกรรม

ชนิดและปริมาณของสิ่งมีชีวิตและองค์ประกอบ
หรือปัจจัยที่ไม่มีชีวิตในแต่ละบริเวณเหมือน
หรือแตกต่างกันอย่างไร เพราะเหตุใด

คำตอบ

หากสำรวจบริเวณใกล้เคียงกัน มีความเป็นไปได้ว่าข้อมูล
อาจมีความคล้ายคลึงกัน แต่ถ้าเป็นบริเวณที่แตกต่างกัน
ก็อาจมีความแตกต่างกันทั้งชนิด ปริมาณของสิ่งมีชีวิต
และองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต

คำตอบ

เช่น บริเวณที่มีปริมาณแสงมากจะพบหญ้า
ขึ้นหนาแน่นกว่าบริเวณที่มีปริมาณแสงน้อยกว่า

คำถามท้ายกิจกรรม

ในบริเวณที่สำรวจพบสิ่งมีชีวิตชนิดใดมากที่สุด
และสิ่งมีชีวิตชนิดใดน้อยที่สุด

คำถามท้ายกิจกรรม

สิ่งมีชีวิตที่พบในบริเวณที่สำรวจ
มีปฏิสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ

มีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น ตักแตนกินหญ้าเป็นอาหาร
หรือปลากินสาหร่ายหางกระรอกเป็นอาหาร

คำถามท้ายกิจกรรม

กิจกรรมนี้

สามารถสรุปได้ว่าอย่างไร

คำตอบ

ในสภาพแวดล้อมแต่ละบริเวณมีสภาพทางกายภาพ
แตกต่างกันทำให้พบชนิดและปริมาณของสิ่งมีชีวิต
ต่างกัน สิ่งมีชีวิตที่พบ ได้แก่ พืช สัตว์
เป็นองค์ประกอบที่มีชีวิต

คำตอบ

ซึ่งจะมีปฏิสัมพันธ์กัน และมีปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบ
หรือปัจจัยที่ไม่มีชีวิต เช่น อากาศ น้ำ ดิน ปริมาณแสง
ที่ตกบนพื้นที่นั้น ๆ อุณหภูมิ ความเป็นกรด-เบส

คำถามชวนคิด

นักเรียนจะทราบได้อย่างไร
ว่าบริเวณที่นักเรียนแต่ละกลุ่มไปสำรวจ
เป็นระบบนิเวศ

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

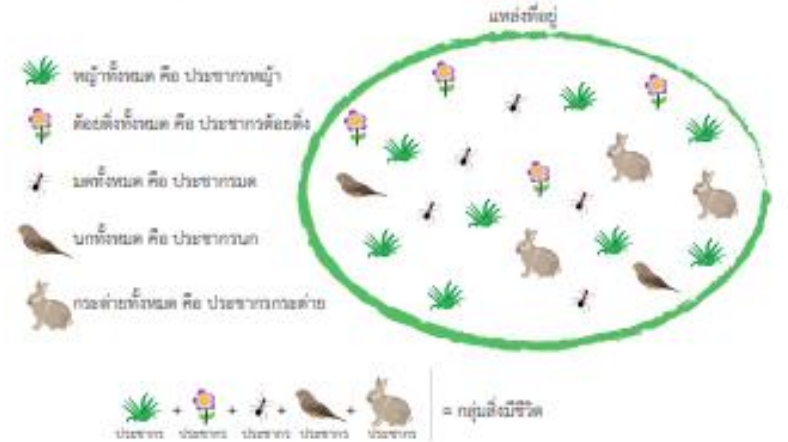
ดาวน์โหลดใบความรู้ได้จาก www.dltv.ac.th

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

ในสภาพแวดล้อมต่างบริเวณ เช่น สนามหญ้า สระน้ำ จะพบชนิดและปริมาณของสิ่งมีชีวิตแตกต่างกันไป สิ่งมีชีวิตที่พบ เช่น สัตว์ พืช จุลินทรีย์ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีชีวิต (biotic component) และยังมีสิ่งไม่มีชีวิต เช่น แสง อากาศ น้ำ ดิน ธาตุอาหาร ซึ่งจัดเป็นองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต (abiotic component) ด้วย โดยองค์ประกอบดังกล่าวจะมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น สิ่งมีชีวิตต้องการน้ำเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของร่างกาย สิ่งมีชีวิตใช้เมล็ดของพืชในการหายใจ พืชและสาหร่ายใช้เมล็ดคาร์บอนไดออกไซด์และแสงในการสังเคราะห์ด้วยแสงเพื่อสร้างอาหาร และปล่อยแก๊สออกซิเจนออกสู่อากาศ พืชและสิ่งมีชีวิตบางชนิดใช้ดินเป็นที่ยึดและของธาตุอาหาร ถ้าองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไป องค์ประกอบที่มีชีวิตอาจต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่รอดต่อไปได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

ในบริเวณหนึ่ง ๆ จะพบสิ่งมีชีวิตหลายชนิดที่แตกต่างกัน เช่น พืช สัตว์ เห็ดรา แบคทีเรีย บริเวณที่มีสิ่งมีชีวิตเหล่านี้อาศัยอยู่ เรียกว่า **แหล่งที่อยู่ (habitat)** เช่น สระน้ำ สนามหญ้า ขอนไม้ ในแต่ละแหล่งที่อยู่ซึ่งมีสภาพแวดล้อมแตกต่างกันจะพบสิ่งมีชีวิตต่างชนิดกัน สิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกันที่อาศัยอยู่ในแหล่งที่อยู่เดียวกันในช่วงเวลาหนึ่ง เรียกว่า **ประชากร (population)** ประชากรของสิ่งมีชีวิตหลาย ๆ ชนิดที่อาศัยอยู่ในแหล่งที่อยู่เดียวกันและมีความสัมพันธ์กัน เรียกว่า **กลุ่มสิ่งมีชีวิต (community)** ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่อยู่ ประชากร และกลุ่มสิ่งมีชีวิต

เราเรียกระบบที่มีสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ อาศัยในแหล่งที่อยู่เดียวกันที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมว่า **ระบบนิเวศ (ecosystem)** ในท้องถิ่นของเราอาจพบระบบนิเวศที่มีขนาดเล็ก เช่น ระบบนิเวศต้นไม้ ระบบนิเวศสวนไม้ จนถึงระบบนิเวศขนาดใหญ่ เช่น ระบบนิเวศทะเล ระบบนิเวศป่าไม้ ขนาดของระบบนิเวศสามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับสภาพของระบบนิเวศและฤดูกาล

ประเด็นในการอ่าน

บริเวณที่นักเรียนแต่ละกลุ่มไปสำรวจ
จัดเป็นระบบนิเวศหรือไม่ เพราะเหตุใด

กลุ่มสิ่งมีชีวิตและประชากรเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

ประเด็นในการอ่าน

จากการสำรวจบริเวณต่าง ๆ นักเรียนพบประชากร
ของสิ่งมีชีวิตใดบ้าง

กลุ่มสิ่งมีชีวิตกับแหล่งที่อยู่ในแต่ละบริเวณ
มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

ดาวน์โหลดใบความรู้ได้จาก www.dltv.ac.th

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

ในสภาพแวดล้อมแต่ละบริเวณ เช่น สนามหญ้า สระน้ำ จะพบชนิดและปริมาณของสิ่งมีชีวิตแตกต่างกันไป สิ่งมีชีวิตที่พบ เช่น สัตว์ พืช จุลินทรีย์ จัดเป็นองค์ประกอบที่มีชีวิต (biotic component) และยังมีสิ่งไม่มีชีวิต เช่น แสง อากาศ น้ำ ดิน ธาตุอาหาร ซึ่งจัดเป็นองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต (abiotic component) ด้วย โดยองค์ประกอบดังกล่าวจะมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น สิ่งมีชีวิตต้องการน้ำเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของร่างกาย สิ่งมีชีวิตใช้เมล็ดของพืชในการหายใจ พืชและสาหร่ายใช้เมือกคาร์บอนไดออกไซด์และแสงในการสังเคราะห์ด้วยแสงเพื่อสร้างอาหาร และปล่อยแก๊สออกซิเจนออกสู่อากาศ พืชและสิ่งมีชีวิตบางชนิดใช้ดินเป็นที่ยึดและแหล่งธาตุอาหาร ถ้าองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไป องค์ประกอบที่มีชีวิตอาจต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่รอดต่อไปได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

ในบริเวณหนึ่ง ๆ จะพบสิ่งมีชีวิตหลายชนิดที่แตกต่างกัน เช่น พืช สัตว์ เห็ดรา แบคทีเรีย บริเวณที่มีสิ่งมีชีวิตเหล่านี้อาศัยอยู่ เรียกว่า **แหล่งที่อยู่ (habitat)** เช่น สระน้ำ สนามหญ้า ขอนไม้ ในแต่ละแหล่งที่อยู่ซึ่งมีสภาพแวดล้อมแตกต่างกันจะพบสิ่งมีชีวิตต่างชนิดกัน สิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกันที่อาศัยอยู่ในแหล่งที่อยู่เดียวกันในช่วงเวลาหนึ่ง เรียกว่า **ประชากร (population)** ประชากรของสิ่งมีชีวิตหลาย ๆ ชนิดที่อาศัยอยู่ในแหล่งที่อยู่เดียวกันและมีความสัมพันธ์กัน เรียกว่า **กลุ่มสิ่งมีชีวิต (community)** ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่อยู่ ประชากร และกลุ่มสิ่งมีชีวิต

เราเรียกรวมที่มีสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ อาศัยในแหล่งที่อยู่เดียวกันที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมว่า **ระบบนิเวศ (ecosystem)** ในท้องถิ่นของเราอาจพบระบบนิเวศที่มีขนาดเล็ก เช่น ระบบนิเวศต้นไม้ ระบบนิเวศสวนไม้ จนถึงระบบนิเวศขนาดใหญ่ เช่น ระบบนิเวศทะเล ระบบนิเวศป่าไม้ ขนาดของระบบนิเวศสามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับสภาพของระบบนิเวศและฤดูกาล

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

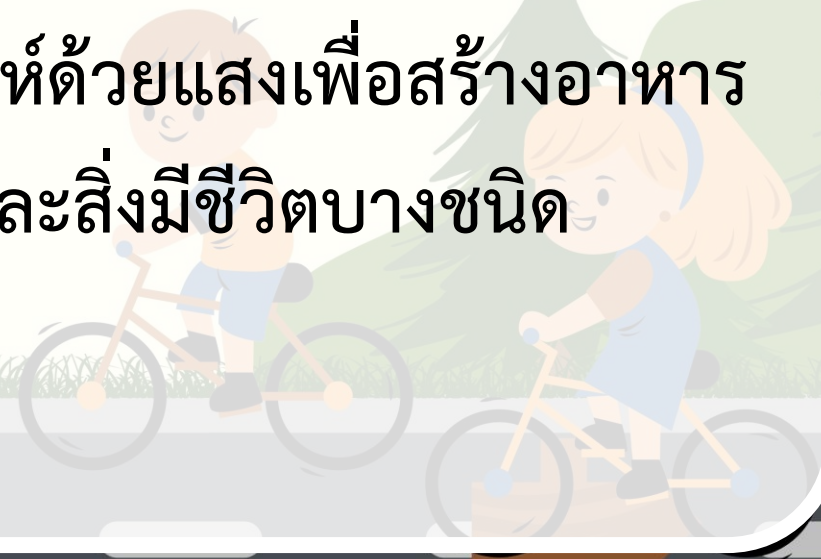
ในสภาพแวดล้อมแต่ละบริเวณ เช่น สนามหญ้า สระน้ำ จะพบชนิดและปริมาณของสิ่งมีชีวิตแตกต่างกันไป สิ่งมีชีวิตที่พบ เช่น สัตว์พืช จุลินทรีย์จัดเป็นองค์ประกอบที่มีชีวิต (biotic component) และยังมีสิ่งไม่มีชีวิต เช่น แสง อากาศ น้ำ ดิน ธาตุอาหาร ซึ่งจัดเป็นองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต (abiotic component) ด้วย

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

โดยองค์ประกอบดังกล่าวจะมีปฏิสัมพันธ์กัน
เช่น สิ่งมีชีวิตต้องการน้ำ เพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของร่างกาย
สิ่งมีชีวิตใช้แก๊สออกซิเจนในการหายใจ พืชและสาหร่ายใช้แก๊ส
คาร์บอนไดออกไซด์และแสงในการสังเคราะห์ด้วยแสงเพื่อสร้างอาหาร
และปล่อยแก๊สออกซิเจนออกสู่อากาศ พืชและสิ่งมีชีวิตบางชนิด
ใช้ดินเป็นที่อยู่และแหล่งธาตุอาหาร

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

ถ้าองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไป
องค์ประกอบที่มีชีวิต อาจต้องมีการปรับตัว เพื่อให้
สามารถดำรงชีวิตและอยู่รอดต่อไปได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

ในบริเวณหนึ่ง ๆ จะพบสิ่งมีชีวิตหลายชนิดที่แตกต่างกัน เช่น พืช สัตว์
เห็ดรา แบคทีเรีย บริเวณที่สิ่งมีชีวิตเหล่านี้อาศัยอยู่ เรียกว่า แหล่งที่อยู่
(habitat) เช่น สระน้ำ สนามหญ้า ขอนไม้ ในแต่ละแหล่งที่อยู่
ซึ่งมีสภาพแวดล้อมแตกต่างกันจะพบสิ่งมีชีวิตต่างชนิดกัน

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

สิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกันที่อาศัยอยู่ในแหล่งที่อยู่เดียวกันในช่วงเวลาหนึ่ง เรียกว่า **ประชากร (population)** ประชากรของสิ่งมีชีวิตหลาย ๆ ชนิด ที่อาศัยอยู่ในแหล่งที่อยู่เดียวกันและมีความสัมพันธ์กัน เรียกว่า **กลุ่มสิ่งมีชีวิต (community)** ดังภาพที่ 1

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

แหล่งที่อยู่

- หญ้าทั้งหมด คือ ประชากรหญ้า
- ดอกไม้ทั้งหมด คือ ประชากรดอกไม้
- มดทั้งหมด คือ ประชากรมด
- นกทั้งหมด คือ ประชากรนก
- กระต่ายทั้งหมด คือ ประชากรกระต่าย

 + + + + = กลุ่มสิ่งมีชีวิต

ประชากร   ประชากร   ประชากร   ประชากร   ประชากร

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

เราเรียกระบบที่มีสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ อาศัยในแหล่งที่อยู่
เดียวกันที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับ
สภาพแวดล้อมว่า ระบบนิเวศ (ecosystem)

ใบความรู้ที่ 2

ระบบนิเวศ

ในท้องถิ่นของเราอาจจะพบระบบนิเวศที่มีขนาดเล็ก เช่น ระบบนิเวศ ต้นไม้ ระบบนิเวศสวนผัก ระบบนิเวศขอนไม้ จนถึงระบบนิเวศขนาดใหญ่ เช่น ระบบนิเวศทะเล ระบบนิเวศป่าไม้ ขนาดของระบบนิเวศ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดขอบเขตระบบนิเวศ ของผู้ศึกษา

ประเด็นในการอ่าน

บริเวณที่นักเรียนแต่ละกลุ่มไปสำรวจ
จัดเป็นระบบนิเวศหรือไม่ เพราะเหตุใด

คำตอบ

จัดเป็นระบบนิเวศ เพราะบริเวณที่ศึกษาประกอบด้วยสิ่งมีชีวิต
ชนิดต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในแหล่งเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์
ซึ่งกันและกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เป็น
องค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต

ประเด็นในการอ่าน

กลุ่มสิ่งมีชีวิตและประชากร
เหมือนกันหรือต่างกัน อย่างไร

คำตอบ

กลุ่มสิ่งมีชีวิตต่างจากประชากร โดยกลุ่มสิ่งมีชีวิต หมายถึง
สิ่งมีชีวิตหลายๆ ชนิด อาศัยอยู่ในแหล่งที่อยู่เดียวกัน
และมีความสัมพันธ์กัน

คำตอบ

ประชากร หมายถึง สิ่งมีชีวิตชนิดเดียวกัน
อาศัยอยู่ในแหล่งที่อยู่เดียวกันในช่วงเวลาหนึ่ง

ประเด็นในการอ่าน

จากการสำรวจบริเวณต่าง ๆ

นักเรียนพบประชากรของสิ่งมีชีวิตใดบ้าง

คำตอบ

ประชากรหญ้า ประชากรลูกน้ำ
ประชากรตั๊กแตน ประชากรมด

ประเด็นในการอ่าน

ในบริเวณที่นักเรียนแต่ละกลุ่มสำรวจ
มีกลุ่มสิ่งมีชีวิตหรือไม่ ทราบได้อย่างไร

คำตอบ

มีกลุ่มสิ่งมีชีวิต เพราะ กลุ่มสิ่งมีชีวิตจะประกอบด้วยประชากร
ของสิ่งมีชีวิตหลายชนิดที่อาศัยอยู่รวมกันในแหล่งที่อยู่เดียวกัน
และมีความสัมพันธ์กัน

ประเด็นในการอ่าน

กลุ่มสิ่งมีชีวิตกับ

แหล่งที่อยู่ในแต่ละบริเวณ

มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ

มีความสัมพันธ์กัน โดยกลุ่มสิ่งมีชีวิตจะอาศัยอยู่ในแหล่งที่อยู่
ซึ่งเป็นแหล่งที่ให้สิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต
เช่น อาหาร อากาศ น้ำ แสงสว่าง

สิ่งที่นักเรียน

ได้เรียนรู้ในวันนี้

สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้

ระบบที่มีสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ อาศัยในแหล่งที่อยู่เดียวกัน
ที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับ
สภาพแวดล้อมที่เป็นองค์ประกอบที่ไม่มีชีวิต
เรียกว่า ระบบนิเวศ

สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้

ในระบบนิเวศที่แตกต่างกันจะพบชนิด
และปริมาณของสิ่งมีชีวิต
และสิ่งไม่มีชีวิตต่างกัน

สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้

ในระบบนิเวศเดียวกัน สิ่งมีชีวิตที่เป็นองค์ประกอบ
ในระบบนิเวศนั้นจะมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น การกินกัน
เป็นอาหาร และยังมีปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบ
ที่ไม่มีชีวิตด้วย

สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ในวันนี้

เช่น พืชต้องการแสง น้ำ และแก๊ส
คาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น
สำหรับการสังเคราะห์ด้วยแสงเพื่อสร้างอาหาร

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิต

ในระบบนิเวศ (1)

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 สิ่งมีชีวิตที่อยู่ร่วมกันมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
2. ใบงานที่ 1 สิ่งมีชีวิตที่อยู่ร่วมกันมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

สามารถดาวน์โหลดเอกสารได้ที่

www.dltv.ac.th